

مهدی صاحب الزمان علیه السلام

کلام امیر مؤمنان علیه السلام

جواد خرمی

ظهور نزدیک است

از نکات بسیار مهم در مورد حضرت مهدی علیه السلام این است که امیر مؤمنان علی علیه السلام ظهور و قیام آن حضرت را نزدیک دانسته است؛ بشارتی که روح تازه در کالبد خسته دلان دوران غیبت می دهد و باعث می شود رنج دوری از حضرت و فتنه ها و فسادهای آخر الزمان را با شاهد شیرین یاد ظهور و نزدیک بودن آن تحمل کنند.

علی علیه السلام فرمود: «وَمَا أَقْرَبَ الْيَوْمَ مِنْ تَبَاشِيرِ عَبْدِ بَا قَوْمِ هَذَا إِيَّانَا وَرُودِ كُلِّ مَسْجُودٍ وَ دُئُومٍ مِنْ طَلْعَةِ مَا لَا تَعْرِفُونَ»^۱ و چه نزدیک

است امروز ما به فردایی که سپیده آن آشکار شد! ای مردم! اینک مادر آستانه تحقق وعده های داده شده [برای دوران ظهور] و نزدیکی طلوع آن چیزهایی که شما نمی شناسید قرار داریم.»

وعده دیدار نزدیک است یاران مژده باد روز وصلش می رسد ایام هجران می رود^۲

آینده روشن در حکومت

از امتیازات بزرگ تشیع، داشتن آینده ای روشن و امیدبخش است که توسط عدل گستر جهان ایجاد خواهد

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۵۰.

۲. دیوان امام، امام خمینی رحمته الله علیه، ص ۱۱۱.

الدُّنْيَا عَلَيْنَا بَعْدَ شِمَاسِهَا عَطْفَ الضُّرُوسِ عَلَى
وَلَدِهَا وَتَلَا عَقِيبَ ذَلِكَ «وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى
الَّذِينَ اسْتَضَعُّوْا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَيْمَةً وَ
نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ»؛^۲ و^۳ دنیا پس از

سرکشی به ما [در زمان ظهور
مهدی علیه السلام] روی می‌کند؛ چونان شستر
ماده بد خو که به بجه خود مهربان
گردد. پس این آیه را تلاوت کرد: «و
اراده کردیم که بر مستضعفین زمین
منت گذارده، آنان را امامان و وارثان
[حکومتها] گردانیم.»

غم مخور ایام هجران رو به پایان می‌رود
این خماری از سر ما می‌گساران می‌رود
پرده را از روی ماه خویش بالا می‌زند
غمزه را سر می‌دهد غم از دل و جان می‌رود
بلبل اندر شاخسار گل هویدا می‌شود
زاغ یا صد شرمساری از گلستان می‌رود
محفل از نور رخ او نور افشان می‌شود
هر چه غیر از ذکر یار از یاد رندان می‌رود^۴
رهاورد حکومت امام زمان علیه السلام

آنچه تمام بشریت، به ویژه

شد. بشارت به چنین آینده‌ای را
تک تک امامان معصوم علیهم السلام داده‌اند. در
رأس آنها امیر بیان علی علیه السلام است که
می‌فرماید:

«أَلَا وَإِنَّ مِنْ آذْرِكْهَا مِتَّائِسِرِي فِيهَا بِسِرَاجٍ
مُبِيرٍ وَ يَخْذُو فِيهَا عَلَى مِثَالِ الضَّالِّحِينَ لِيَحُلَّ
فِيهَا رَيْقًا وَ يُغْتَقَ فِيهَا رِقًا... ثُمَّ لَيُسْحَدَنَّ فِيهَا
قَسْوَمٌ شَهَدَ الْقَيْنِ النَّضْلُ تُجَلَّى بِالنَّزِيلِ
أَبْصَارُهُمْ وَيَزْمَى بِالْتَفْسِيرِ فِي مَسَامِعِهِمْ وَ
يُغْتَبُونَ كَأَسِّ الْحِكْمَةِ بَعْدَ الصُّبُوحِ؛^۱ بیدار
باشید! آن کس از ما (مهدی علیه السلام) که
فتنه‌های آینده را دریابد، با چراغی
روشنگر در آن گام می‌نهد و بر همان
سیره و روش پاکان [و پیامبر صلی الله علیه و آله] و
امامان علیهم السلام] رفتار می‌کند تا گره‌ها را
بگشاید و بردگان [و ملت‌های اسیر] را
آزاد سازد... سپس [بعد از غیبت
طولانی او] گروهی برای درهم کوبیدن
فتنه‌ها آماده می‌گردند و چونان شمشیر
صیقل می‌خورند، دیده‌هاشان با قرآن
روشنایی می‌گیرد و در گوشه‌هاشان
تفسیر قرآن طنین می‌اندازد و بعد از
خوردنی صبح، جامه‌های حکمت سر
می‌کشند.»

در جای دیگر می‌فرماید: «لَتَغْفِظَنَّ

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۵۰.

۲. قصص / ۵.

۳. نهج البلاغه، حکمت ۲۰۹.

۴. دیوان امام، ص ۱۱۱.

مهدی علیه السلام خواسته‌ها را تابع هدایت می‌کند، هنگامی که مردم هدایت را تابع هوسهای خویش قرار می‌دهند. و در حالی که [به نام تفسیر] نظریه [های گوناگون] خود را بر قرآن تحمیل می‌کنند، او نظریه و اندیشه را پیرو قرآن می‌سازد.»

یقیناً اصولگرایی بدون زنده شدن تعالیم اصلی قرآن و سنت ممکن نیست. به این جهت، در دوران امام زمان علیه السلام قرآن و سنت احیاء می‌شود. حضرت علی علیه السلام در این باره فرمود: «وَ يُخْبِي مَيْتَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ؛^۱ [مهدی علیه السلام] کتاب [خدا] و سنت [پیامبر] را [که تا آن روز متروک مانده است]، زنده می‌کند.»

۲. عدالت فراگیر

از مهم‌ترین و اصلی‌ترین رهاوردهای حکومت جهانی مهدی علیه السلام که آرزوی تمامی انسانها بوده، استقرار عدالت جهانی و گسترده است که در روایات متواتر نیز به عنوان مهم‌ترین دستاورد قیام آن حضرت ذکر شده است که: «الَّذِي يَمْلَأُ النَّارِضَ عَدْلًا

مستضعفان جهان به آن چشم دوخته‌اند و در آرزوی تحقق آن به سر می‌برند، رهاوردهای دوران ظهور و حکومت مصلح جهانی است و امتیاز مهم مکتب اسلام، مخصوصاً تشیع از دیگران این است که این رهاوردها را به صورت مشخص و دقیق بیان کرده است تا بشریت برای تحقق و فرا رسیدن چنین دورانی بیشتر تلاش کند. این دستاوردها به صورت گسترده و دقیق در کلمات رسول خدا صلی الله علیه و آله و امامان معصوم علیهم السلام بیان شده است. آنچه در اینجا مطرح می‌شود بیان امیر مؤمنان علیه السلام و کلمات آن حضرت در این زمینه است:

۱. اصول گرایی یا تجدید حیات قرآن و

سنت

از مهم‌ترین رهاوردهای نظام مهدوی این است که به ساختن انسان بیشتر توجه می‌شود و آثار بعدی نیز بر همین پایه استوار است.

علی علیه السلام در این باره فرمود: «يَغْطِفُ الْهُوَى عَلَى الْهُدَى إِذَا عَطَفُوا الْهُدَى عَلَى الْهُوَى وَيَغْطِفُ الرَّأْيَ عَلَى الْقُرْآنِ إِذَا عَطَفُوا الْقُرْآنَ عَلَى الرَّأْيِ؛^۱ او (حضرت

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۲۸.

۲. همان.

انسانها از بردگی و ستمگری است. بشری که در طول تاریخ ستمها و ظلمها، آزادی واقعی او را سلب کرده و او را به بردگی و بندگی کشیده است، در آن دوران به آزادی مشروع و دلخواه خود خواهد رسید.

علی علیه السلام در این باره فرمود: «لِيُحَلَّ فِيهَا رِقًا وَيُغْتَقَ فِيهَا رِقًا»^۴ [مهدی علیه السلام بر سیره صالحان رفتار می کند] تا گره ها را بگشاید و بردگان [و ملت های اسیر و رنج دیده و ستم کشیده] را آزاد سازد.»
۵. وحدت واقعی

با توسعه عدالت اجتماعی در زیر سایه قرآن و سنت محمدی و فراهم شدن زمینه آزادی واقعی و بر چیده شدن تبعیضها، خود به خود جامعه به سوی وحدت و اتحاد قدم بر خواهد داشت.

امیر مؤمنان علی علیه السلام که خود برای وحدت و اتحاد جامعه اسلامی

وَقِنْتَظًا؛^۱ [مهدی علیه السلام] کسی است که زمین را پر از عدل و داد می کند.» و علی علیه السلام هم می فرماید: «فَيُرَبِّكُمْ كَيْفَ عَدَلَ السَّيْرَةِ»^۲ پس او (مهدی علیه السلام) روش عادلانه [در حکومت حق] را به شما می نمایاند.»

۳. مجازات فاسدان و عزل کارگزاران

ناسالم

قطعاً برای برپایی حکومت عدل، جلوگیری از فساد مفسدان و تخلف متخلفان، لازم و ضروری است که برخی از کارگزاران فاسد مجازات شوند و ناسالمان عزل گردند.

امام علی علیه السلام درباره عزل کارگزاران ناسالم فرمود: «لَيَنْزَعَنَّ عَنْكُمْ قُضَاةَ السُّوءِ... وَ لَيَعَزَّلَنَّ عَنْكُمْ أَمْرَاءَ الْجَوْرِ وَ لَيُطَهِّرَنَّ الْأَرْضَ مِنْ كُلِّ غَاشٍ وَ لَيَعْمَلَنَّ بِالْعَدْلِ»^۳ به راستی او (مهدی) قاضیان زشت کردار را برکنار می کند و حکمرانان ستمگر را بر می دارد و زمین را از هر ستمگری پاکیزه می کند و خود به عدالت رفتار می نماید.»

۴. آزادی و آزادی

از دیگر رهاوردهای دوران ظهور و حکومت عادلانه مهدی علیه السلام آزادی

۱. الکافی، ج ۱، ص ۳۳۸؛ بحار الانوار، ج ۳۳، ص ۱۵۷؛ ...

۲. نهج البلاغه، خطبه ۱۳۸.

۳. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۲۰.

۴. نهج البلاغه، خطبه ۱۵۰.

نیز عیسی علیه السلام پشت سر او نماز می‌گزارد و با وی بیعت می‌کند.»

۶. رشد روحی و قدرت جسمانی

با عنایت حضرت مهدی علیه السلام و به برکت وجود او، مردم به بالاترین نقطه رشد عقلی رسیده، از نظر روحی و قدرت جسمانی به اوج خود می‌رسند. حضرت علی علیه السلام در این زمینه می‌فرماید: «... وَضَع يَدَهُ عَلَى رُؤُوسِ الْعِبَادِ فَلَا يَبْقَى مُؤْمِنٌ إِلَّا صَارَ قَلْبُهُ أَشَدَّ مِنْ زُبْرِ الْحَدِيدِ وَأَعْظَاهُ اللَّهُ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا؛^۳ [مهدی علیه السلام] دست بر سر بندگان [خداوند] می‌گذارد. پس هیچ مؤمنی باقی نمی‌ماند، جز آنکه قلبش محکم‌تر از پاره‌های آهن گردد و خداوند به او نیروی چهل مرد را عنایت فرماید.»

۷. وفور نعمت

قطعاً هر زمامداری به اسلام و قرآن عمل کند و عدالت را در جامعه

۱. همان.

۲. الایمام المهدی علیه السلام، قزوین، مؤسسه الوفاء، قم، ۱۴۰۵ ق، ص ۵۵۷.

۳. کمال الدین، مؤسسه النشر الاسلامی، ص ۶۵۳.

فداکاریها و چشم‌پوشیها کرد، از خلافت و حق خود گذشت، اهانت‌های به همسرش را نادیده گرفت و سکوت تلخ چند ساله را تحمل کرد، درباره حضرت مهدی علیه السلام می‌فرماید: «وَيَضَعُ شَعْبًا وَيَشْعَبُ صَدْعًا؛^۱ جمعیت گمراه و ستمگر را پراکنده و حق جویان پراکنده را جمع آوری [و وحدت واقعی را بین آنها ایجاد] می‌کند.»

نه تنها وحدت در جامعه اسلامی به وجود می‌آید، بلکه وحدت جهانی و اتحاد بین ادیان ایجاد می‌شود و همه بر محور وجود با برکت مهدی علیه السلام گرد هم می‌آیند و حضرت عیسی علیه السلام به عنوان نماینده ادیان با او بیعت می‌کند و بیت‌المقدس به عنوان مرکز توجه و قبله ادیان الهی فتح می‌گردد و نماز وحدت واقعی در آنجا بر پا می‌شود.

علی علیه السلام می‌فرماید: «وَيَسْذُخُلُ الْمَهْدِيُّ علیه السلام بَيْتَ الْمُقَدَّسِ وَيُصَلِّي بِالنَّاسِ إِمَامًا... فَيَتَقَدَّمُ الْمَهْدِيُّ فَيُصَلِّي بِالنَّاسِ وَ يُصَلِّي عِيسَى خَلْفَهُ وَيُبَايِعُهُ؛^۲ مهدی علیه السلام وارد بَيْتِ الْمُقَدَّسِ می‌شود و به عنوان امام با مردم نماز می‌گزارد... مهدی علیه السلام جلو می‌رود و با مردم نماز می‌گزارد و

و در چنین اوضاعی دست با سخاوت مهدی علیه السلام انفاقی گسترده خواهد داشت. علی علیه السلام در این باره می فرماید: «أَوْسَعُكُمْ كَهْفًا وَأَكْثَرُكُمْ عِلْمًا وَأَوْصَلُكُمْ رَجْمًا... شَوْقًا إِلَى رُؤْيَيْهِ؛^۳ پناه دهی او از همه شما گسترده تر و دانش و علمش از همه شما بیشتر و رسیدگی به خویشانش از همه شما فزون تر است... چقدر مشتاق دیدن اویم!»

و مشکلات و معضلات اقتصادی مردم حل می شود. امیر بیان علیه السلام در توصیف زمان حکومت مهدی علیه السلام می فرماید: «فَلَا يَتْرُكُ عَبْدًا مُسْلِمًا إِلَّا اشْتَرَاهُ وَاعْتَقَهُ وَلَا غَارِمًا إِلَّا قَضَى دَيْنَهُ وَلَا مَظْلَمَةً إِلَّا أَحَدٍ مِنَ النَّاسِ إِلَّا رَدَّهَا وَلَا يُفْتَلُ قَيْلٌ إِلَّا قَضَى عَنْهُ دَيْنَهُ وَالْحَقَّ عِيَالَهُ فِي الْعَطَاءِ؛^۴ هیچ برده مسلمانانی باقی نمی گذارد، مگر آنکه او را می خرد و آزاد می سازد و هیچ بدهکاری نیست، مگر آنکه وام

فراگیر سازد و جلوی مفسدان را بگیرد و مردم را از نظر فکری و روحی رشد دهد، رحمت الهی نیز شامل حال او و جامعه می شود. به هر اندازه مسائل فوق مراعات شود، امدادهای غیبی و رحمت الهی نیز فراگیرتر خواهد شد. این امر در زمان عدالت گستر جهان به اوج خود می رسد و زمین تمام نعمتهای خویش را در اختیار او قرار می دهد. علی علیه السلام در نهج البلاغه می فرماید: «وَتُخْرَجُ لَهُ الْأَرْضُ أَقَالِيذَ كَبِيدَهَا وَتُلْقَى إِلَيْهِ سِلْمًا مَقَالِيدَهَا فَيُرِيكُمْ كَيْفَ عَدْلُ السَّيْرَةِ؛^۱ زمین جگر گوشه [و گنجها و میوه های] خود را برای او بیرون می ریزد و کلیدهای (معادن) خود را به او می سپارد. پس او (مهدی علیه السلام) شیوة عدالت را به شما نشان می دهد.»

و در جای دیگر فرمود: «فَكَأَنَّكُمْ قَدْ تَكَامَلْتُمْ مِنَ اللَّهِ فِيكُمْ الصَّنَائِعُ؛^۲ گویا می بینم [در پرتو خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله] مهدی موعود علیه السلام] نعمتهای خدا بر

شما تمام شده است.»

۱. نهج البلاغه، خطبه ۱۲۸.

۲. همان، خطبه ۱۰۰.

۳. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۱۵، ح ۲۴.

۴. الامام المهدی علیه السلام، ص ۶۳۱.

آزادی واقعی و... به سر می‌برد و هنوز که هنوز است آرزوهای بشر به صورت کامل و تمام لباس عمل نپوشیده است. تنها دورانی که اصلی‌ترین و اصولی‌ترین آرزوهای بشر تحقق عینی خواهد یافت، دوران ظهور مهدی موعود علیه السلام است؛ چنان‌که مولا علی علیه السلام فرمود: «وَأَرَاكُمْ مَا كُنْتُمْ تَأْتُمُونَ»^۱ و آنچه را آرزو داشتید به شما نشان می‌دهد [و در آن زمان به آرزوهای خود خواهید رسید].»

ای دل مخور اندوه و غم سرها به سامان می‌رسد
با یک جهان شور و شغف آن جان جانان می‌رسد
ویرانگر کاخ ستم با جیش ایمان می‌رسد
احیاگر دین خدا حامی قرآن می‌رسد
چشم انتظاران را بگو یوسف زکنعان می‌رسد
ای دل شب هجران ما آخر به پایان می‌رسد

۱. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۹۰، ح ۲۱۲.
۲. نهج البلاغه، ص ۱۸۶.

**پناه دهی او از همه شما
گسترده‌تر و دانش و علمش
از همه شما بیشتر و
رسیدگی به خویشانش از
همه شما فزون‌تر است...
چقدر مشتاق دیدن اویم!**

او را می‌پردازد و ستمی بر کسی نمی‌رود، مگر آنکه داد او را می‌ستاند و کسی کشته نمی‌شود، مگر اینکه قرض او را اداء می‌کند و خانواده‌اش را تحت پوشش کمکهای خویش قرار می‌دهد.»

آن‌چنان حضرت انفاق و اعطاء وسیع دارد که فقیری برای دریافت زکات یافت نمی‌شود.^۱

۸. بر آورده شدن آرزوها

سالهاست که بشر در آرزوی تحقق عدالت جهانی، امنیت فراگیر،